

HRVATSKI *glasnik*

XXXIII. godina, 32. broj

10. kolovoza 2023.

cijena 250 Ft

Foto: ORGANIZATORI (J. B.)

KUD „Tanac” 35 godina rada

8. i 9. stranica

Tamburom oko svijeta

6. stranica

Jezični kamp u Selcu

12. stranica

XXI. Šopronski hrvatski dani

15. stranica

Prošlo je mnogo stoljeća, a još nas uvijek ima

Prošlo je mnogo stoljeća od doseljavanja bunjevačkih i šokačkih Hrvata na ove prostore, ali još uvijek nas ima. I to nije ni mala ni beznačajna stvar iako nam se ponekad čini da je beznadna, pa i uzaludna. Jer asimilacija je, pogotovo u naše vrijeme globalizma, nezaustavljiva. Često kažemo da smo u posljednjem satu ili da se asimilacija može samo usporiti, ali ne i zaustaviti.

Naši predci preživjeli su sve povijesne vihore, osmanlijske tlačitelje, nemilosrdno dvadeseto stoljeće s velikim ratovima, zatim vrlo nesklaona vremena i totalitarne režime, progone, utamničenja, ponižavanja, a mnogi čak i fizička zlostavljanja. I to samo zbog toga što su bili katolici i Hrvati.

Nažalost, odnarođivanje i odhrvaćivanje učinilo je svoje. Iako je naš narod bio neslomljiv, odupirao se i kad je to bilo ne samo vrlo hrabro nego za mnoge i pogubno. Bili su na udaru vlasti, državni i narodni neprijatelji, zabranjivana su im osnovna ljudska, nacionalna i vjerska prava, jezik, ali su bili odlučni, uporni i ustrajni, borili su se svoja prava, za svoje ljudsko i nacionalno dostojanstvo. U tome su velike zasluge imali brojni pojedinci, svećenici, književnici, narodni vođe, učitelji, kulturni djelatnici. Svi oni zadužili su nas svojim životom, djelom, upornošću, ustrajnošću i vjerom.

Nakon demokratskih promjena i narodnostima u Mađarskoj granulo je sunce. U protekla tri desetljeća ostvaren je uspon kao nikad dosad. Stvoreni su uvjeti za svestrani uspon u očuvanju materinskog jezika, kulture, tradicija, vjere, u zaštiti kulturnih dobara i spomenika. Razvijen je sustav narodnosnih samouprava na tri razine, od mjesne preko županijske do državne, narodnosna autonomija preko sustava obrazovnih, kulturnih, informativnih i izdavačkih ustanova uz sredstva osigurana državnim proračunom – što nam daje okvire da sami odlučujemo o prioritetima, ciljevima i zadaćama. Nismo uvijek zadovoljni, ne možemo i ne trebamo biti, ali smo dobili mogućnost da u određenim okvirima sami odlučujemo. Koliko je to moguće i koliko je ostvarivo, pokazat će vrijeme.

Znamo li se koristiti zakonskim i financijskim mogućnostima da nas bude i za nekoliko stoljeća? Sad sve ovisi ponajprije o nama, o našim pojedincima, obiteljima, pedagozima, političarima...

S. B.

Glasnikov tjedan

„Biskup Živković na temelju naputaka pape Franje na ključna mjesta u svojoj biskupiji imenuje žene. One su odgovorne za Caritas, medije, školstvo, a od 1. rujna žena će biti i na čelu novoutemeljena Hrvatskog i mađarskog vikarijata.“

Daj je biskup u austrijskoj pokrajini Željezno ispred svojeg vremena, pokazuju i njegovi najnoviji dekreti. On je gradišćanski Hrvat i na tom tragu svoju misiju i misiju svoje biskupije vidi među ostalim i u povezivanju gradišćanskih Hrvata iz triju država: Austrije, Mađarske i Slovačke. Tako je 2018. godine utemeljena udruga gradišćanskih Hrvata „Hrvat S.A.M.“, a potom i zbor „Pax et bonum“. U statutu udruge stoji: „Udruga namjerava unapređivanje i daljnje razvijanje gradišćansko-hrvatskoga identiteta, kulture i jezika pod skupnim europskim krovom s posebnim težišćem nadgranične suradnje Gradišćanskih Hrvatov, uz osebujno gajenje odnosov i vezov s zemljom porijekla Hrvatskom kot i s državom Bosna i Hercegovina s nje hrvatskom narodnom grupom.“

Biskup Živković utemeljio je dekretom od 29. lipnja 2023. i Hrvatsku misiju Željezno jer u njegovoj biskupiji, prema njegovim riječima, ima popisanih više od sedam tisuća Hrvata iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, a možda i drugih zemalja. To je službeni broj, a možda je taj broj i znatno veći te se za sve treba brinuti. To će biti zadaća novoutemeljene misije, za što je Franjevačka provincija Bosne Srebrene obećala kako će se u narednih 25 godina brinuti za dušobrižničku službu u franjevačkom samostanu u Željeznom uz franjevce koji su u Velikoborištovskom dekanatu. Biskup uz svećenike želi imati i pastoralne asistente i vjeroučitelje, za što dobiva pomoć i iz Hrvatske, tako da, kako kaže, s mladom ekipom kreće u budućnost.

Biskup Živković na temelju naputaka pape Franje na ključna mjesta u svojoj biskupiji imenuje žene. One su odgovorne za Caritas, medije, školstvo, a od 1. rujna žena će biti i na čelu novoutemeljena Hrvatskog i mađarskog vikarijata. Dr. Kristina Glavanić imenovana je direktoricom vikarijata, urednicom Glasnika, poslovoditeljicom Dijecezanskoga hodočasničkoga ureda i odgovornom za hrvatska hodočašća. Hrvatica s druge strane austrijske gra-

nice, iz Mađarske. Bit će ona direktorica jer za ženu generalnu vikaricu nema dosada primjera ni u Austriji ni u Mađarskoj ni u Hrvatskoj... Naslov „vikar“ pripada svećeniku. Direktorica će zapravo upravljati biskupijom i bit će odgovorna biskupu, a za svećeničke poslove bit će određeni svećenici koji će govoriti hrvatski ili mađarski. Kristina Glavanić i sadašnja je dopredsjednica udruge „Hrvat S.A.M.“ za Mađarsku. Prva je ona žena koja je u Austriji dobila tako veliku ulogu u životu Crkve. Kako kazuje u izjavama, i u sasvim novoj funkciji zastupat će hrvatske i mađarske interese. Ostat će i dalje u društvenom radu načelnica Narde. Dodaje kako je biskup bio odlučan i kako ju je nagovorio da se prihvati te dužnosti. Prema njezinim riječima, molbom je tim više bila iznenađena jer je ona Hrvatica iz Mađarske, iz inozemstva, a čekaju je sasvim novi zadatci na novom području. Ali biskup ju je uvjerio kako je to posao za nju. Kristina Glavanić bit će i odgovorna urednica biskupijskih novina „Glasnik“ te odgovorna za dijecezanska hodočašća i hrvatska hodočašća. Biskupov je cilj to da spomenute novine dospiju u sve župe gdje žive gradišćanski Hrvati – kako u Austriji tako i u Mađarskoj i Slovačkoj. Crkvene novine „Glasnik“, utemeljene 1946. godine, najvažnije su „crikveno sredstvo masovne komunikacije Gradišćanskih Hrvatov, ko im posreduje vjeru na materinskom jeziku, jača vezu unutar narodne grupe u Austriji, Ugarskoj i Slovačkoj i gaji kontakt sa starom domovinom Hrvatskom.“

Hrvatski vikarijat utemeljio je biskup 1. listopada 2019. godine. Biskup Živković tom je prilikom rekao: „Brinuti morat će se još već za povezivanje nas Gradišćanskih Hrvatov u Gradišću, Beču, Slovačkoj i Ugarskoj kot i s Domovinom naših preceva Hrvatskom i BiH kot i ostalom dijasporom. Tomu se u Europi nudjaju nove mogućnosti i otvaraju nova područja suradnje i povezivanja. Naše novo društvo 'Hrvat S.A.M.' živi je dokaz toga truda i zajedništva!“

Branka Pavić Blažetin

Državni kampovi hrvatskog jezika i kulture na otoku Pagu u Vlačićima u Pansionu „Zavičaj“

I ove godine u suradnji s poduzećem Zavičaj d. o. o., koje djeluje u Vlačićima na otoku Pagu u nekretnini koju je od Vlade Republike Hrvatske 2003. godine Hrvatska državna samouprava dobila na uporabu, u tri su turnusa održani hrvatski jezični kampovi u matičnoj domovini uz potporu mađarske Vlade (Fond „Gábor Bethlen“) i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. U tri turnusa ostvareno je osam kampova za koje su potporu dobili HDS i njegove institucije – Hrvatska državna samouprava: Hrvatski jezični kamp u matičnoj domovini 2023. godine (2 200 000 Ft), Kulturno-prosvjetni centar Hrvata u Mađarskoj: Hrvatski jezični kamp u Hrvatskoj (2 200 000 Ft), Kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“: Hrvatski jezični kamp u Hrvatskoj (2 200 000 Ft), Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“: Hrvatski jezični kamp u Hrvatskoj (2 200 000 Ft), Kulturni centar bačkih Hrvata: Hrvatski jezični kamp u matičnoj domovini 2023. godine (2 200 000 Ft), Hrvatski dječji vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom Miroslava Krleže: Hrvatski državni jezični kamp (2 200 000 Ft), Hrvatski dječji vrtić i osnovna škola „Mate Meršić Miloradić“: Državni kamp hrvatskog materinskog jezika (2 200 000 Ft) te Hrvatski dječji vrtić, osnovna škola i učenički dom u Santovu: Hrvatski čitateljski kamp u Hrvatskoj 2023. (2 200 000 Ft). Središnji državni ured za Hrvate izvan RH za Državni kamp hrvatskog jezika i kulture 2023. dao je potporu u iznosu od 20.000,00 eura (150.690,00 kuna).

Prvi turnus hrvatskih jezičnih kampova u matičnoj domovini ostvaren je od 11. do 18. lipnja, a na njemu su sudjelovali učenici iz HOŠUD-a „Santovo“ i Hrvatske škole „Miroslav Krleža“. Drugi turnus hrvatskih jezičnih kampova u matičnoj domovini ostvaren je od 18. do 25. lipnja, a na njemu su sudjelovali učenici iz osnovnih škola u Bačko-kišunskoj županiji (iz škola u Kačmaru, Gari, Dušniku, Bačinu, Aljmašu i iz bajske škole s Vancage), Baranjskoj županiji (iz škola u Mohaču, Salanti, Šeljenu i Šiklošu) te Šomođskoj županiji (iz škole u Lukovišću). Treći turnus hrvatskih jezičnih kampova u matičnoj domovini ostvaren je od 25. lipnja do 2. srpnja, a na njemu su sudjelovali učenici iz osnovnih škola u Jursko-mošonsko-šopronskoj županiji (iz škola u Bizonji i Koljnofu), Željeznoj županiji (iz sambotelske Hrvatske škole „Mate Meršić Miloradić“ i iz škole u Petrovu Selu), u Zalskoj županiji (iz škole u Boršfi) te učenici iz budimpeštanskog HOŠIG-a.

U kampovima u matičnoj domovini koji su održani u Pansionu „Zavičaj“ 2023. godine ukupno je sudjelovalo 230 polaznika. Učenike su u kampove mogle prijaviti samo škole u kojima se predaje hrvatski jezik ili ustanove koje organiziraju nastavu hrvatskog jezika. Učenici trebaju znati komunicirati na hrvatskom jeziku. Prednost imaju učenici onih škola koje sudjeluju na HDS-ovu natjecanju „Croatiada“. U kampovima mogu sudjelovati učenici od 5. do 8. razreda (uključujući i učenike koji su završili 4. razred) koji pohađaju dvojezične hrvatske škole ili škole s predmetnom nastavom hrvatskog jezika i književnosti.

Cijena je boravka 50 000 Ft te dodatnih 30 € za sudjelovanje na izletu. U cijenu je uključen smještaj, puni pansion (tri obroka dnevno) i putovanje. Na deset učenika dolazi jedan nastavnik pratitelj. Nastavnici pratitelji biraju se prema broju djece uglavnom iz škola s većim brojem polaznika u kampu.

Branka Pavić Blažetin

I. Ljetni kamp na Pagu 2023.

Već smo na putu prema Pagu osjećali miris mora i pripremali se na zajedničko druženje s prošlogodišnjim prijateljima.

Djeca su bila podijeljena u mješovite skupine kako bi se bolje upoznala i kako bi stariji mogli pomagati mlađim učenicima. Prije podne smo odradili jezične vježbe, napisali haiku, crtali stripove, pisali sastave. Poslijepodne smo radili po sekcijama. Za vješte ruke bile su odgovorne Elvira Pucher i Vera Blazsev. S njima su učenici radili plakate, rezali lubenice, savijali ribe, lijepili polipe i na kraju stigli do umjetničkog djela.

Za pjevanje su bile odgovorne Zsuzsanna Kanalas i Ildikó Bosnyák. One su djecu naučile pjesmu tabora „Idemo daleko“. Njihovo oduševljenje prešlo je i na djecu. Ispostavilo se da su naša djeca jako talentirana i vole pjevati jer se i poslije radionice, na putu prema plaži, čulo dječje pjevanje.

Za društvene igre bila je odgovorna Ági Tomola, koja ima jako puno iskustva u doživljajnoj pedagogiji. Mogli smo vidjeti kako 78 učenika može zajedno raditi kako bi „spasili život čovječanstva i svi stigli na kopno“. Djeca su nam dala primjer kako bi trebalo surađivati u teškim situacijama.

Za ples su bile odgovorne Szilvia Somogyvárcs i Szilvia Kvala. Budući da i one jako vole plesati, tako su i djeca otplesala svoj ples i veliko kolo.

Kako bi jedan kamp mogao proći bez sporta? Prof. Zoran Marjanović organizirao je nogometni kup za djecu. Momci su se ozbiljno pripremili za utakmice i igrali kao pravi nogometaši. Cure su navijale za simpatičniju momčad. A uvečer, za vrijeme utakmice Nizozemska – Hrvatska, čitav kamp pretvorio se u jednu arenu. Svi su navijali, vikali i grlili se kad bi pao gol.

Vrijeme nas je poslužilo, puno smo mogli plivati u moru i uživati u ljepoti krajolika.

Imali smo gust program: zanimljive izlete i ove nam je godine organizirala koordinatorica Eva Muić, bili smo na cjelodnevnom izletu u Šibeniku, pogledali Tvrđavu Barone i Tvrđavu sv. Ivana, mogli smo se diviti katedrali sv. Jakova, koja je na Popisu svjetske baštine UNESCO-a. Ravatelj Škole košarke Dražena Petrovića Josip Milaković održao nam je kratko i zanimljivo predavanje o košarkaškoj povijesti u Šibeniku i o samom Draženu. U Ninu smo pogledali najmanju katedralu na svijetu i od naših vodiča poslušali ljubavnu legendu o Bori. U Zadru smo uživali u antičkom staklu, u orguljama i u prekrasnu zalasku Sunca. Na Pagu

smo u tvornici soli doznali koliko puno treba raditi da dobijemo kilogram soli.

Zahvaljujemo djelatnicima Hotela „Zavičaj“ na dobrodošlici, ukusnoj hrani i na osmijehu!

Uživala sam u moru, razgovorima s djecom, kvizu, izletima i divila se prekrasnoj ljepoti Hrvatske!

Kamperi, vidimo se i sljedeće godine!

Marica Dudás, voditeljica kampa

Santovački kamp u sklopu I. turnusa

Santovački kamp hrvatskog jezika održan je od 11. do 18. lipnja u Vlašićima na otoku Pagu u Pansionu „Zavičaj“. U kampu su sudjelovala djeca santovačke Hrvatske osnovne škole i Hrvatske osnovne škole Miroslava Krleže: iz Santova 13 i iz Pečuha 7 učenika uz dvije učiteljice, Silviju Kvala i Veroniku Dervar Blažev. Koordinatorica Eva Molnar Mučić pružila je veliku pomoć u organizaciji izleta i izvođenju programa.

U tjedan dana učenici su imali bogat program: radionice jezičnih vježbi, kreativnih aktivnosti, plesa, pjevanja i sporta. Njihovi najljepši radovi, plakati i sastavi nagrađeni su na završnoj večeri manjim poklonima HDS-a: sunčanim naočalama, kapama, kemijskim olovkama i sladoledom.

No, u kampu se nije samo radilo! Sudionici kampa išli su i na lijepe izlete. Posjetili su grad Pag, u Zadru pogledali Muzej antičkog stakla, popeli se u zvonik katedrale svete Stošije, poslušali poznate Morske orgulje, plesali na svjetlima Pozdrava Suncu. Uz vodstvo stručnog i ljubaznog vodiča prošetali su se najstarijim hrvatskim kraljevskim gradom Ninom. Uživali su u pogledu na Šibenik iz Tvrđave Barone i Tvrđave svetog Ivana, posjetili Muzejski memorijalni centar Dražena Petrovića i Sportsku dvoranu Baldekin, košarkaški teren legendarnog hrvatskog sportaša 20. stoljeća te pogledali jednu od najljepših građevina Hrvatske – katedralu svetog Jakova. A na povratku kući svratili su i u Karlovac.

Unatoč oblačnim i vjetrovitim danima djeca su uživala i u kupanju u slanom i pomalo hladnom moru. Prvotni je cilj kampa bilo vježbanje hrvatskoga jezika, upoznavanje divnih krajeva Lijepa Naše, uživanje u zasluženom odmoru poslije završetka školskoga rada, učenja, ali jednako tako važna je razonoda i druženje, sklapanje novih prijateljstava, stjecanje zajedničkih, nezaboravnih doživljaja.

Vera Blažev

Hrvatske glazbene večeri 2023. – Tamburom oko svijeta II

Koncert Panonskog tamburaškog orkestra i posebnog gosta Jerryja Grcevicha u Baji

U okviru Hrvatskih glazbenih večeri 2023. pod naslovom „Tamburom oko svijeta II“ u nedjelju 25. lipnja u Kulturnom centru bačkih Hrvata u Baji gostovao je tamburaški orkestar Hrvata u Mađarskoj, odnedavno nazvan „Panonski tamburaški orkestar“. Poseban gost večeri bio je poznati američko-hrvatski tamburaš i skladatelj Jerry Grcevich. Stotinjak posjetitelja uistinu je moglo uživati u cjelovečernjem koncertu mladih tamburaša koji su se nedavno vratili s turneje iz Sjedinjenih Američkih Država.

Kako je uz ostalo naglasio ravnatelj Kulturnog centra Mladen Filaković, Hrvatske glazbene večeri pokrenute su još 2020. godine i nakon kratkog prekida zbog pandemije postale su najposjećenijom i najomiljenijom priredbom bačkih Hrvata. Prije svega zbog toga što su osmišljene kao prigoda za njegovanje i razvijanje mladih nadarenih glazbenika odnosno pružanje nezaboravna glazbenog doživljaja uz vrhunske glazbenike. Tu dvostrukost ujedinjuje Panonski tamburaški orkestar jer je riječ o mladim, ali već vrsnim tamburašima.

Nazočne goste i posjetitelje srdačno je pozdravio i Joso Šibalin, predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, koja od početaka i redovito podupire ovu ali i druge priredbe Kulturnog centra bačkih Hrvata. Tamburaški orkestar Hrvata u Mađarskoj oduševio je svojim cjelovečernjim koncertom, glazbenim putovanjem tamburom oko svijeta uz omiljene hrvatske i domaće tamburaške, ali i klasične melodije te pjesme. Za ovu prigodu gost večeri i bajskog koncerta bio je poznati američko-hrvatski tambu-

Panonski tamburaški orkestar – orkestar Hrvata u Mađarskoj

Zoltan Vizvari, Jerry Grcevich i Ivan Draženović s članovima orkestra

Mira Živković oduševila je publiku svojim glasom

raš i skladatelj Jerry Grcevich, jedan od ponajboljih tamburaša na svijetu, autor mnogih tamburaških uspješnica, primjerice hitova Miroslava Škore. Učenici Zoltana Vizvarija i Ivana Draženovića za nekoliko godina stasali su u vrsne tamburaše koji su izrasli iz tradicionalne Ljetne tamburaške škole organizirane u Orfúu. Pod vodstvom Zoltana Vizvarija, pokretača i organizatora ljetne tamburaške škole, a ujedno i voditelja orkestra, te pod umjetničkim vodstvom magistra glazbe Ivana Draženovića iz Valpova orkestar je stekao prepoznatljiv i jedinstven izražaj. Na repertoaru ima hrvatske i mađarske, klasične, popularne melodije, ali i melodije skladane posebno za ovaj orkestar. Uz to

neki od članova i pjevaju, a orkestar ima i ženski prateći trio. Uz Jerryja Grcevicha, koji je na koncertu odsvirao i otpjevao nekoliko svojih skladbi, svojim tamburaškim umijećem i pjesmom Panonski tamburaški orkestar oduševio je brojnu publiku koja ih je nagrađivala gromoglasnim pljeskom i višekratnim pozivom na bis. Pjevali su Mira Živković i Ádám Szabó u pratnji ženskog trija. Zaista, bio je to veličanstven glazbeni doživljaj, tamburaški doživljaj za srce i dušu.

Kako je na kraju najavio Mladen Filaković, još ovog ljeta uslijedit će i nastavak Hrvatskih glazbenih večeri, najpopularnije priredbe Kulturnog centra bačkih Hrvata.

S. B.

Hodočašće Majci Božjoj Krasnarskoj

U organizaciji Hrvatske samouprave Udvara od 19. do 21. svibnja pedesetak hodočašnika (njih 47) hodočastilo je u svetište Majke Božje Krasnarske u Krasno. Njih 23 iz Udvara, četvero iz Sukida, a ostali iz Pečuha i okolice.

Istočno od Krasnog i sela Devčići vodi put do crkve Majke Božje Krasnarske (iz 18. stoljeća) izgrađene na temeljima srednjovjekovne crkve. Ondje se narod od davnina okuplja 15. kolovoza, na svetkovinu Velike Gospe. Legenda o Majci Božjoj Krasnarskoj potječe iz 1219. godine.

„U šumi krasnarskoj pastiri su pasli svoja stada. Jednog dana ugledaše na nekakvu panju čudesan cvijet, a u cvijetu sliku Majke Božje. Pastiri otrgnu cvijet i ponesu ga u Krasnarsko polje, gdje se od drevnih vremena nalazila kapelica, ali preneseni cvijet najednom nestade, dok ga pastiri opet ne nađoše na istom panju u šumi. Videći narod te događaje, sagradi u šumi kapelicu u čast Majci Božjoj, a nad samim panjem, gdje se cvijet ukazao, podiže žrtvenik.“

Na izletu u Nacionalnom parku Plitvička jezera

Naši su hodočasnici krenuli na put u ranim jutarnjim satima iz Udvara preko Pečuha te su stigli u Kuterevo na ličkim obroncima Velebita, gdje su pogledali tamošnji rezervat Utočište mladih medvjeda, o kojima se brinu volonteri iz cijelog svijeta. U kasnim poslijepodnevним satima prvog dana putovanja krenuli su prema Krasnom, gdje su imali večeru i preno-

ćište. Cijeli drugi dan bili su na izletu u Nacionalnom parku Plitvička jezera. Treći dan krenuli su u svetište Majke Božje u Krasno. U kapelici svetog Marka nazočili su svetoj misi na hrvatskom jeziku kako bi se nakon molitve uputili natrag svojim kućama, kojima su stigli u kasnim večernjim satima.

Branka Pavić Blažetin

Posjet učitelja iz Nove Gradiške

U ponedjeljak 10. srpnja 2023. godine učitelji iz novogradiške gimnazije u Hrvatskoj posjetili su Hrvatski pedagoški i metodički centar u Pečuhu te poslije i sam grad kako bi upoznali njegovu bogatu povijest.

Prvi dio posjeta bio je u Hrvatskom pedagoškom i metodičkom centru, gdje se nazočnima obratila ravnateljica Centra Zsanett Vörös. Svi prisutni imali su priliku čuti više o Hrvatima u Mađarskoj, hrvatskoj zajednici u Pečuhu i temama vezanim za manjinsko obrazovanje Hrvata u Mađarskoj. Nakon pozdravnih riječi i govora svi okupljeni mogli su se osvježiti uz pripremljenu kavu i pogačice.

Nakon toga učitelji su posjetili pečušku katedralu, a dočekala ih je gospođa Eva Polgar, bivša profesorica u Obrazovnom centru Miroslava Krležje. Gospođa Polgar upoznala je goste s poviješću i šarolikom kulturom Pečuha te je s učiteljima prošla kroz unutrašnjost katedrale, upoznavajući ih s njezinim važnim detaljima. Osim toga, nastavljajući put kroz trgove grada, isticala je zanimljive činjenice o Pečuhu i njegovoj bogatoj prošlosti.

Nakon stručnog vodstva učitelji su se uputili u Hrvatsko kazalište u Pečuhu, gdje ih je srdačno dočekao tajnik Gyula Beri. Posjetitelji su imali priliku upoznati se s hrvatskom kazališnom scenom u Pečuhu i doznati više o povijesti kazališne zgrade.

Kako bi posjet bio potpun, organiziran je ručak koji je učiteljima omogućio da se opuste i razgovaraju, a poslije su u slobodno vrijeme imali priliku družiti se i samostalno istražiti grad.

Posjet učitelja iz Nove Gradiške Pečuhu bio je ne samo prilika za stjecanje novih znanja i iskustava nego i za jačanje prijateljstva i suradnje između gimnazije i Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra. Svi sudionici vratili su se s osvježnim pogledima na obrazovanje i uspomenu na ovaj zanimljiv posjet.

H. G.

Tanac 35

Jubilarnom plesnom večeri pečuški plesni ansambl „Tanac“ (KUD „Tanac“) u prepunoj dvorani pečuškog centra „Kodály“ 10. lipnja proslavio je 35. obljetnicu kontinuiranog rada.

Plesni ansambl „Tanac“ i njegov umjetnički voditelj József (Joži) Szávai dva su pojma koja su duboko srasla jedan s drugim. Sigurno je kako plesni ansambl čine plesači, ali je sigurno i to kako rezultati potječu od jednoga izvora. József Szávai – Joži motor je pokretač priče o Tanacu. Oko njega je bilo, ima i bit će mnogih koji su utjecali na njega, ali je sigurno i kako on ulaže neiscrpu energiju u posao koji radi s ljubavlju i kako se u njegovoj plesnoj radionici rađaju životne priče, prijateljstva za cijeli život, ljubavi. U Tanacu plešu i plesali su Hrvati iz Pečuha i okolice koji Jožija smatraju svojim. Vidjelo se to i u završnoj sceni jubilarne plesne večeri i u reakciji publike. Bilo je moćno. Mladi ljudi, plesači iz svih naselja Baranje (ali uglavnom iz Pečuha i okolice), njihovi roditelji, bake i djedovi, prabake sa štapom – svi su oni, meni se činilo, za ovu priliku iz svojih ormara izvadili najvrjednije što imaju. Prekrasne originalne nošnje, kapice, kondže, minđuše, štrimfe s bubicama, prsluke, košulje. Davno je bljeskalo toliko jasprica, toliko originala na pozornici. Dogodio se još jedanput susret generacija, svojevrсни *hommage* svim znanim i neznanim predcima, Hrvatima koji nastanjuju ovaj pečuški kraj od početka 18. stoljeća. Kao da je njihov duh zaživio u toj zadnjoj sceni bošnjačkog kermeza kojem su prethodile bošnjačke svatovske pjesme.

Nije bilo lako sastaviti repertoar. Treba dati priliku mladim plesničima, neki su bili spremni dolaziti na cjelodnevne subotnje probe tijekom protekle godine, neki su bili spremni pomoći, neki su uzeli i godišnji ako je trebalo, neki su s cijelom obitelji bili

dio jubileja: kao Ivica Barić, Stevica Embetrović, Renata Božanović, obitelj Diane Simai, Anamarije Laskovics, dušnočki Raci (KUD „Biser“), prijatelji iz Buševca (KUD „Seljačka sloga“). Cure su pozvale dečke i muževe da uskoče i pomognu, dečki cure i žene. Uvijek se nađe sinergija i energija kad je riječ o Tanacu – bez obzira na to je li 1988., 2013., 2018. ili 2023. godina.

A sve je počelo u Kukinju, kad su bošnjački Hrvati iz Kukinja pozvali Szávaija da vodi njihovu kulturnu skupinu, a nastavilo se 1988. u Pečuhu, kad su Mišo Šarošac i József Szávai s mladeži iz okolnih bošnjačkih hrvatskih sela inicirali utemeljenje Tanaca.

Cilj je bio i ostao isti: skupljanje, prikazivanje i čuvanje narodnog blaga, u prvom redu plesne i glazbene kulture Hrvata u Mađarskoj. Ali osim hrvatskih plesova iz Mađarske na repertoaru se nalaze i plesovi susjednih zemalja, kao i obrade Bartóka, koje obnavljaju forme tradicionalnog narodnog plesa.

Jubilarna plesna večer „Tanac 35“ bila je priča o jučer, danas i sutra uz predstavljanje rezultata zajedničkog rada te tisuća i tisuća sati proba i uvježbavanja s prikazom najvažnijih koreografija s posebnim naglaskom na glazbi i plesovima Hrvata u Mađarskoj.

Szávai se ovoga puta odlučio za plesnu večer od dva dijela uz pratnju Orkestra „Vigad“ s Dejanom Popovićem i neke od brojnih svirača koji su proteklih godina

Trenutak za pjesmu

**Sadila sam bora,
Polig moga dvora.
Kad sam ga sadila,
Vesela sam bila.
Kad sam ga trgala,
Tri tuge imala.
Tuge moje tuge,
Svaki dan ste druge.
Tuge moje tuge,
Na kamen padajte,
Kamen se raspade,
Na dvoje, na troje.
Pusto moje srce,
Ni na jedno neće.**

Zabilježio:
Nikola Tordinac

KUD-u „Tanac“ podjednako plješču u malim hrvatskim selima kao i na stručnim festivalima u Pečuhu, Zagrebu, Budimpešti i Washingtonu. Jake su veze izgrađene sa selima, odakle većina članova na probu dolazi iz svojeg životnog okoliša. Najdraži nastupi društva održani su u selima gdje živi hrvatska manjina. U njegovim dječjim i omladinskim sekcijama te plesačnicama plesalo je više stotina plesača, a mnogo je zaljubljenika u folklor sudjelovalo i u poučavanju plesova u ljetnim školama folkloru. Ansambl je nositelj brojnih stručnih nagrada. Sa svojim izdanjima (audio i videokasete, CD, DVD, kalendar, knjiga) te kazališnim programima ansambl čuva narodno blago Hrvata u Mađarskoj.

Szávaijeva koreografija „Racka svadba“ iz Dušnoka u izvedbi KUD-a „Tanac“ i dušnočkog KUD-a „Biser“. Slijedio je glazbeni *intermezzo* Orkestra „Vigad“. Za sam kraj dvije prekrasne koreografije: „Bošnjačke svatovske pjesme“ (glazba: Ladislav Matušek) i „Bošnjački kermez“ Józsefa Szávaija (glazba: Andor Végh i Antuš Vizin).

Večer je ostvarena uz potporu Fonda „Sándor Csoóri“, AutoCity Zrt., mađarske Vlade iz Fonda „Gábor Bethlen“, Festivala „Déli Kapu“ i potporu brojnih naselja: Ate, Baranjskog Petrova Sela, Starina, Dušnoka, Sentivana, Martinaca, Santova, Hosszúheténya, Kašada, Katolja, Kukinja, Mišljena, Mohača, Kozara, Olasa, Pečuha, Udvara, Prisike, Pogana, Pomaza, Salante, Semelja, Senandrije, Topolje, Unde. Večer su organizirali KUD „Tanac“ i ZSÖK NKft. u okviru programa „Kodály Civil Tendera“.

Branka Pavić Blažetin

pratili Tanac kao i uz druge poznate svirače: Krunoslav Agatić Kićo, Dávid Király, Slobodan Wertetić, Milan Szabó... Gostovao je i orkestar „Poklade“, puhački orkestar iz Somkeréka, svirači iz Mohača.

Prvi dio počeo je uvodom (projekcija fotografija), a nastavio se jednom od najboljih koreografija Józsefa Szávaija i Zoltána Farkasa (glazba: Andor Végh i Antuš Vizin) „Lepi lvo krešu kreše – Igre iz Podravine“. Slijedile su još dvije Szávaijeve koreografije: „Na salašu – bunjevačke igre“ (glazba: Orekstar Vizin i Orkestar Vujičić), a potom „Šokačke igre iz Santova“. Glazbeni *intermezzo* zatim su dali svirači iz Mohača. Šesta na redu bila je Szávaijeva koreografija „Mesopust na Prisiki“ (glazba: Antuš Vizin), nakon čega je slijedio nastup gostiju iz Buševca te glazbeni *intermezzo* s Orkestrom „Poklade“. Na kraju prvoga dijela bila je koreografija Emila Dimitrova „Pomniš li, Libe – makedonske i bugarske igre“.

Drugi dio započeo je koreografijom Józsefa Szávaija „Semartin“ (glazba: Andor

Végh i Antuš Vizin), nastavio se nastupom KUD-a „Seljačka sloga“ iz Buševca, što je slijedila Szávaijeva koreografija „U čast Bartóka – Od Timiša do Mureša“ (glazba: Antuš Vizin). Trinaesta točka bila je nastup gostiju Duet Batyu – Borbély, a potom

Bogatstvo...

Tanac 35

Nogometni turnir „In memoriam Stipan Pančić“

U Budimpešti je 10. lipnja u Sportskom kompleksu „Zoltán Varga“ održan nogometni turnir „In memoriam Stipan Pančić“ u organizaciji Hrvatske samouprave Budimpešte, Hrvatske samouprave X. okruga, Hrvatske samouprave XII. okruga i Hrvatske samouprave XIII. okruga. Ljubav prema nogometu koja je Hrvatima dio nacionalnog identiteta okupila je momčadi iz Mađarske, Hrvatske te Bosne i Hercegovine.

Ovaj malonogometni turnir već se tradicionalno održava u Budimpešti čak 26 godina te već 16. godinu turnir nosi ime „In memoriam Stipan Pančić“. Podrijetlom Santovac Pančić bio je nastavnik glazbenog odgoja u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu (HOŠIG) u Budimpešti te autor udžbenika za dvojezične hrvatske škole u Mađarskoj. Tragično je izgubio život na nogometnom terenu u HOŠIG-u.

Ove godine sudionici turnira došli su iz raznih krajeva Mađarske – od Budimpešte i Baje, sve do Zalske županije i Dušnoka. Pridružile su im se i momčadi iz Trogira te Bosne i Hercegovine, gosti koji već tradicionalno sudjeluju na turniru. U svojem svečanom govoru predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić zahvalio je svim organizatorima i sudionicima te gostima među kojima su se nalazili veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti dr. Mladen Andrić i predsjednik HDS-a Ivan Gugan.

Uspjeh turnira – u jednom trenutku bilo je čak 250 ljudi – dokaz je volje hrvatske manjine u Budimpešti da se okupi na kulturnim događanjima te je pred organizatorima Stipan Đurić kazao da se pokazuje potreba organiziranja ovakvih manifestacija i u budućnosti.

Momčadi su se žestoko borile te ih ni povremena kiša nije uspjela spriječiti u tome. Momčad iz BiH a pokazala se nezauzavljivom, osvojivši prvo mjesto bez ijednog primljenog gola. Oni već dvanaesti put sudjeluju na nogometnom turniru „In memoriam Stipan Pančić“ te se prijelazni pobjednički pehar vraća u Bosnu i Hercegovinu već desetu godinu zaredom. Ne samo da su osvojili naslov najbolje momčadi nego je i najbolji vratar bio njihov vratar Mario Galić, a najbolji igrač Marko Plešić. Momke iz Hercegovine predvodi bivši veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Ivan Bandić. Prijateljstvo i ljubav prema nogometu srž su hercegovačke momčadi, a Bandić je kao najdraži dio ovog turnira imenovao susretanje starih prijatelja, zblizenost i međusobno uvažavanje te razmjenjivanje mišljenja. Unatoč nedvojbenoj pobjedi Bandićev je tim svaku utakmicu vidio kao izazov te je uz sve Bandić naglasio snagu svih momčadi koje su sudjele na turniru.

Momčad iz BiH osvojila je prvo mjesto bez ijednog primljenog pogotka

Nadmetanje na terenu

Drugo mjesto na nogometnom turniru osvojila je momčad iz Dušnoka, a treće mjesto momčad iz Baje, čiji je igrač Balázs Patai s devet postignutih golova osvojio i trofej najboljeg strijelca. Spomenicu za sudjelovanje dobile su momčadi Trogira, Budimpešte i Zalske županije.

Igrači su imali priliku pridružiti se gostima na Hrvatskom pikniku organiziranom uz nogometni turnir u Sportskom kompleksu „Varga Zoltán“.

D. O.

Slika za uspomenu – svi sudionici

Da je plesat drmeš lako... Festival „Drmeš – Da!“

„Da je plesat drmeš lako, plesao bi drmeš svatko“ stih je poznatog bečarca. Njega posebice vole oni koji plešu i vole plesati drmeš. A što je drmeš dobro znaju mladi Koljnofci Lilli Horváth i Marcell Milkovics, koji su nastupili na 16. festivalu „Drmeš – Da!“ u Zagrebu s koreografijom „Sedam ljet je minulo“, koju su načinile Andrea Völgyi Egresits i Martina Korláth te glazbeno obradio Zoltán Korláth. U sklopu festivala pleše se dječji i odrasli drmeš, a Lilli i Marcell plesali su u kategoriji odraslih. Oni su članovi Plesne skupine „Koljnofsko kolo“, a u prikazanoj koreografiji u dužini do tri minute bio je i izvadak iz koreografije koljnofskoga pira. Na natjecanju su plesali na tamburašku snimku snimljenu s koljnofskim tamburašima. Koljnofsko kolo ima osam plesača (jedan mladić i sedam djevojaka) u dobi od 13 do 17 godina.

Plesna manifestacija „Drmeš – Da!“ natjecanje je plesnih parova u izvođenju hrvatskih narodnih plesova. Sve je popularnija i popularnija, a organizira je udruga

ETHNO s ciljem popularizacije te prepoznavanja narodnog plesa kao elementa nacionalnog identiteta.

Drmeš nazivaju i hrvatskim tangom, on se pleše u paru i u kolu i to je najpopularniji narodni ples sjeverozapadne Hrvatske. Dvije su osnovne figure plesa: u prvoj plesači vertikalno titraju – drmaj (otud naziv plesa) uz minimalno kretanje kroz prostor, a u drugoj se vrte velikom brzinom. Nezaobilazan je ples u Hrvatskom zagorju, Prigorju, Podravini, Posavini, Baniji, a čest je i u nekim drugim dijelovima Hrvatske. Novost je ovogodišnjeg festivala održanog u Zagrebačkom kazalištu lutaka sudjelovanje dječjih plesnih parova u dobi do 10 godina. Publika je oduševljeno prihvatila novu plesnu kategoriju koja se održala u revijalnom tonu. Ove godine natjecalo se deset odraslih folklornih parova i šest parova mlađih dobnih kategorija.

Stručni žiri (Rajko Pavlić, Goran Ivan Matoš i Goran Knežević) pobjednicima je

Lilli Horváth i Marcell Milkovics

proglasio plesače HKUD-a „Sv. Ante“ Cim Katarinu Tomić i Stanka Bošnjaka, koji su uz Čapljinca Ivana Vidića izveli hercegovačku poskočicu „Linđo“.

Branka Pavić Blažetin

Krstina Glavanić primila povelju „Počasni građanin Grada Mursko Središće“

Grad Mursko Središće na temelju Odluke o javnim priznanjima te Gradsko vijeće Grada Mursko Središće na svojoj 13. sjednici održanoj 8. svibnja 2023. godine u povodu Dana grada donijelo je Odluku o dodjeli Povelje „Počasni građanin Grada Mursko Središće“ Kristini Glavanić iz Općine Narda.

Povelja se dodjeljuje za osobit doprinos u razvoju kulturnog i društvenog i kulturnog života, jačanju međunarodnih odnosa te promicanju ugleda Murskog Središća.

Dražen Srpak, Kristina Glavanić i Miljenko Cmrečak

Povelja je Kristini Glavanić dodijeljena 27. lipnja u sklopu svečanosti obilježavanja Dana grada u gradskom Centru za kulturu „Rudar“. Povelju su joj uručili gradonačelnik Murskog Središća Dražen Srpak i predsjednik Gradskog vijeća Murskog Središća Miljenko Cmrečak. Kristina Glavanić dirljivim je govorom svima nazočnima pokazala kolika joj je čast dodijeljena.

Grad Mursko Središće i Općina Narda 2014. godine potpisali su sporazum o bratimljenju iako je suradnja dvaju naselja već tad trajala dva desetljeća. Na dvadesetu obljetnicu suradnje ona je i formalizirana sporazumom. Mursko Središće uvijek je tu za Nardarce i obrnuto. Tako je 2015., kad je u Nardi nastao problem s voditeljem tamburaškog zbora, u dogovoru načelnice Kristine Glavanić te gradonačelnika Dražena Srpaka Slavko Bregović pristao voditi dječji tamburaški zbor u Nardi. Grad Mursko Središće u tu je svrhu osigurao prijevoz tako da se voditelju daje službeni automobil kojim se jedanput tjedno vozi u Nardu, a Općina Narda plaća mu manji honorar. U tom procesu nastala je ideja da se za iduće generacije sačuva povijesno glazbeno blago Narde i gradišćanskih Hrvata te je Slavko Bregović, slušajući kako pjevaju, uspio sve staviti na papir i s riječima i s notama. Iz te suradnje nastala je i „Pjesmarica hrvatskih starih narodnih pjesama“, čiji su autori Kristina Glavanić i Slavko Bregović.

Branka Pavić Blažetin
Izvor: muralist.hr

Jezični kamp u Selcu

U organizaciji Hrvatske samouprave Šomođske županije u odmaralištu Društva „Naša djeca“ Virje, smještenu u Selcu, od 22. do 26. lipnja održan je petodnevni međunarodni dječji kamp hrvatskog jezika na kojem je sudjelovalo deset učenika iz izvarske i lukoviše škole te 14 učenika iz Osnovne škole prof. Franje Viktora Šignjera u Virju. Učenici iz Virja tih su dana boravili u odmaralištu.

Učenici iz izvarske i lukoviše škole u Selcu

Kamp je plod uspješne suradnje spomenutih škola, Općine Virje i Hrvatske samouprave Šomođske županije, kažu nam učiteljice Klara Kovač iz Izvara i Biserka Brantner Kolarić iz Lukovišća, koje su pratile djecu i vodile kamp. Kamp je ostvaren u suradnji s poduzećem Virovski dom d. o. o. i upraviteljicom njegova odmarališta Hostela „Selce“ Martinom Molnar, u kojem su sudionici tijekom tih pet dana u pravom smislu te riječi imali svoj dom. Martina Molnar ujedno je i predsjednica DND-a Virje.

I voditeljice kampa i svi sudionici iz Mađarske od upraviteljice odmarališta na svečanosti zatvaranja petodnevnog druženja dobili su posebno „Priznanje za izniman trud i zalaganje te znanje hrvatskog jezika u jezičnom kampu“.

U kampu je bilo brojnih programa i radionica: učenje i održavanje sati, jer se i preko ljeta ima što naučiti, pogotovo u jezičnom okruženju izvornih govornika, brojni izleti, krstarenje brodom... Izlet u Crikvenicu i razgledavanje morskog akvarija s mnoštvom morskih životinja bili su poseban doživljaj.

Crikvenički „Aquarium“ s tridesetak bazena na 200 m² izgledom dočarava prirodno stanište stanovnika mora. U akvariju se nalazi više od 100 vrsta riba iz Jadranskog mora (murina, morska mačka, morski pas, morski konjic, škarpina, kirnja i dr.), 50-ak riba iz tropskih mora (škorpi-

on, anđeo, klaun, kugla, paleta, zebra i dr.) te slatkododne ribe od kojih su najzanimljivije piranje i neonke. Nedjelja je bila i u znaku svete mise. Prijevoz naših učenika omogućili su Mjesna samouprava Izvara te Kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“, a kako bi se kamp ostvario, financijsku potporu pružile su brojne mjesne hrvatske samouprave iz Šomođske županije (Brlobaš, Lukovišće, Novo Selo, Potonja, Izvar, Rasinje, Heresnje, Barča, Dombol) s kojima je Hrvatska samouprava Šomođske županije sklopila ugovor o potpori.

Hostel „Selce“ radi punom parom. U njemu će osim virovske djece boraviti djeca iz susjednih mjesta, članovi virovskih udruga, djeca i odrasli s posebnim potrebama. Ove godine gosti su i mažoretkinje iz Poljske te udruge iz Mađarske i članovi Društva koji ističu da je u Selcu najljepše.

Branka Pavić Blažetin

Lorena Molnar dvadesetpetogodišnja je mlada perspektivna košarkašica iz Virja, a u dosadašnjoj karijeri igrala je u Sloveniji (ŽKK Cinkarna Celje, ŽKK Domžale), Češkoj (Slovanka MB), Turskoj (Bornova Backer) i Italiji (Carosello Carugate, BCB Bolzano). U Hrvatskoj je branila boje ŽKK-a Podravca iz Virja, Pule i ŽKK-a Raguse. Trenutačno igra za Delser LBS Udine iz Italije.

INTERVJU

Lorena Molnar iz Virja – talijanska prvotligašica

Razgovarale: Hana Pazaurek i Gréta Laszló

- Molimo te, predstavi se!
- Ja sam Lorena Molnar.
- Odakle si?
- Iz Virja.
- Koliko imaš godina?
- Imam dvadeset i pet godina.
- Koliko si visoka?
- 191 centimetar.
- Nosiš li cipele s visokim petama?
- Da, nosim.
- Kad si počela igrati košarku?
- Počela sam igrati sa šest godina, a profesionalno sa šesnaest.
- Kad ti je počela košarkaška karijera?
- Kad sam imala šesnaest godina. Onda sam potpisala svoj prvi ugovor.
- Koliko jezika govoriš?
- Govorim engleski, slovenski, talijanski, turski.
- Imaš li puno prijatelja?
- Imam prijatelje iz cijelog svijeta.
- Koliko treniraš dnevno?
- Četiri sata. Volim biti koncentrirana na treningu. A po ljeti volim izlaziti van.
- U kojoj zemlji trenutačno igraš?
- U Italiji.
- Hvala na odgovorima!
- Hvala i vama!

Mala stranica

Svečanost i podjela svjedodžbi u santovačkoj hrvatskoj školi

U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu 20. lipnja održana je završna školska svečanost. Stotinjak učenika, učitelja, nastavnika i roditelja okupilo se u auli nove školske zgrade kako bi svečano obilježili kraj školske godine. Bila je to prva školska godina u novoj školskoj zgradi i prva na čelu s novom ravnateljicom.

Svečanost je otvorena intoniranjem mađarske i hrvatske himne. Nova ravnateljica Marija Žužić Kovács u svojem govoru spomenula je najvažnije promjene u protekloj školskoj godini, a zatim je učenike i njihove roditelje izvijestila o postignutim uspjesima u učenju te o postignutim rezultatima na raznim natjecanjima. Nakon njezina govora najboljima su uručene pohvale i poklon-knjige za postignute rezultate u učenju i na raznim predmetnim natjecanjima, za primjerno vladanje te za istaknut rad na kulturnom i sportskom polju.

Najboljom učenicom škole u školskoj godini 2022./2023. proglašena je učenica 8. razreda Sonja Prehalek, a najboljim sportašem također učenik 8. razreda Máté Orbán. Kao primjer škole i poticaj drugima na kraju su istaknuti i najbolji

učenici škole od 1. do 8. razreda, njih 14: Bálint Schumacher (1. r.), Zselyke Faragó i Dávid Kiss (2. r.), Eszter Proszenyák i Máté Bors (3. r.), Sára Schumacher, Zsuzsa Faragó i Zalán Tóth (4. r.), Carmen Korsós i Bálint Turcsányi (5. r.), Dorina Jakošević (6. r.), Johanna Kernya i Dóra Balog (7. r.), Sonja Prehalek i Máté Orbán (8. r.). Učenicima s najviše ravnateljskih pohvala uručena je nagradna ulaznica za dautovačke toplice. Na samom kraju ravnateljica Marija Žužić Kovács zahvalila je ro-

diteljima, učiteljima, nastavnicima i svim djelatnicima škole te učenicima na njihovu cjelogodišnjem radu, a održavatelju ustanove Hrvatskoj državnoj samoupravi, mjesnoj hrvatskoj samoupravi te drugim ustanovama, udrugama i pojedincima na godišnjoj potpori. Nakon zajedničke školske svečanosti razrednici su po razredima podijelili svjedodžbe o postignutim uspjesima u školskoj godini 2022./2023.

S. B.

Učenici s najviše ravnateljskih pohvala od 1. do 8. razreda

Ravnateljica Marija Žužić Kovács govorila je o postignutim rezultatima

Učenici u auli nove školske zgrade

Prisjetili se deportiranih obitelji

Naselje Mlinarci, tik do rijeke Mure, ponosi se svojom prošalošću. Najstariji pismeni spisi o postojanju naselja pronađeni su 1321. godine. Tako je 2021. godine selo obilježilo 700. obljetnicu svojeg postojanja. Odonda mjesna i hrvatska samouprava Mlinaraca aktivno tragaju za prošalošću naselja. Načelnik János Kósa smatra važnim istražiti povijest Mlinaraca kako bi i mlađi naraštaji poznavali prošlost svojih predaka. Budući da je Dan sela upravo priredba s kojom se proslavlja postojanje mjesta, vodstvo se sela i ove godine pobrinulo da se uz zabavu obilježi i mali dio prošlosti mjesta. Tako je 8. srpnja, na Dan sela, podignut spomenik obiteljima iz Mlinaraca koje su nakon II. svjetskog rata, 50-ih godina, bile deportirane.

Mlinarčani su se prošle godine prisjećali graničara koji su izgubili živote u službi, a ove godine sjetili su se onih koji su u mračnim vremenima prošlosti bili prognani iz mjesta i podigli su im spomenik. Parlamentarni zastupnik Péter Cseresyés uoči svečanosti otkrivanja spomenika žrtvama deportacije između 1950. i 1953. godine naglasio je da je vrlo važno poznavati svoju prošlost, i to i njezinu mračnu stranu kako se ona nikada ne bi ponovila. Uz prigodan program spomenik je posvetio mjesni župnik István Marton. Dan sela nastavljao se u veselijem tonu. Na dvorištu bivše škole članovi raznih civilnih društava pripremali su razne specijalitete, a članice pjevačkog zbora pripremile su mazanice, kukuruznu zlevanku i druga tradicionalna jela. Na pozornici su nastupala kulturna društva iz okolnih mjesta odnosno iz Međimurja. Publika je uživala u programu djece mjesnog dječjeg vrtića, Ženskog pjevačkog zbora Mlinaraca i KUD-a „Sumarton“ te otvorena srca primila glazbenika i učitelja Krunoslava Lajtmana iz Međimurja, koji je poznavatelj glazbe raznih stilova (filmska glazba, jazz, narodna glazba). Ovaj je put

Spomenik je posvetio mjesni župnik István Marton

slušatelje obradovao s međimurskim pjesmama koje poznaje i pomurska publika. Uoči Dana Mlinaraca u bivšoj osnovnoj školi uređena je privremena izložba ručnih radova s motivima „kajkavske ruže“.

Beta

Inspirirala ih „kajkavska ruža“

Uoči Dana naselja u Mlinarcima je uređena izložba ručnih radova mještanki koje su u svoje slobodno vrijeme izradile djela narodne umjetnosti. Najviše su se usredotočile na motiv tzv. „kajkavske ruže“, koja je sastavni dio pomurske narodne nošnje. Njime se nekad ukrašavala „poculica i žnora“, tj. odjeća koja je pokrivala kosu djevojaka. Izložbu je osmislila Marija Cziczeli Cseke, koja čuva stare predmete i njeguje hrvatsku tradiciju.

„Negda je na Mlinarce bila radionica za žene. To je vodila neučiteljica Vlašič, a potle je preuzela teta Marija Tišler, koja je bila dadilja u dječjem vrtiću. Ona nas je dale vučila“, pričala je Marija o nastanku izloženih predmeta na kojima je oslikana

Salvetu s bogatim motivom „kajkavske ruže“ izradila je pokojna Marija Tišler

„kajkavska ruža“ te nastavila govoriti o nekadašnjim hrvatskim običajima koje je naučila od svoje mame. „Negda su žene žnoru same slagale, šivale. Onda da su našivale te ružice nešče je del i šika (svjetlucavog ukrasa) kaj bi se svetlilo. Velika ruža simbolizira mladu koja se udaje, a srce radost, ljubav koja poveže celu čaladu. Zato je to posert ruže, a mali bombeki pak su mladost, veselje i deca. Taj buket sve skupa je jena čalada“, pripovijedala je Marija dok je pokazivala motiv ruže na tekstilnim predmetima. Marija je tradiciju oslikavanja kajkavske ruže razvila dalje i započela je slikati na tanjure, šalice i čaše. Tako taj motiv živi i u modernijem svijetu. Kaže da se mnogima jako sviđa i već su je molili da i druge to nauči. Za hrvatski dan složila je čaše kao dar za goste, a od jeseni će voditi radionicu za zainteresirane. Na izložbi su izloženi tekstilni predmeti pokojne Marije Tišler i Marije Cziczeli Czeke, tradicionalne pomurske pisanice,

Marija Cziczeli Cseke pokazuje tanjur s motivom kajkavske ruže

pisanice s heklanim motivima Margite Horvat, medenjaci Agice Prosenjak te Olge Horvath i korpe Antala Benka.

Beta

XXI. Šopronski hrvatski dani

U organizaciji Hrvatske samouprave grada Šoprona 24. i 25. lipnja održani su XXI. Šopronski hrvatski dani. Dvodnevni hrvatski dani otvoreni su povijesno-znanstvenim skupom koji je održan u Svečanoj dvorani Županijskog doma. Glavna tema ovogodišnjeg skupa bile su povijesne godine 1483., 1493. i 1563. kao važni datumi i šopronske poveznice.

Nakon pozdravnih riječi domaćina i organizatora dr. Ivana Grubića i zamjenika predsjednika dr. Franje Pajrića nazočnima se obratio i šopronski gradonačelnik Ciprián Farkas. Prema riječima gradonačelnika Farkasa sudbinska povezanost dvaju naroda jedna je od najjačih među europskim državama jer su, bježeći od Osmanlija, Hrvati još u srednjem vijeku došli do Šoprona, gdje su i prihvaćeni.

Kako je uz ostalo uvodno kazao zamjenik predsjednika Hrvatske samouprave grada Šoprona dr. Franjo Pajrić, svake godine pripremaju se zanimljivim predavanjima koja se vezuju uz grad Šopron, a uz to nastoje pozvati i ugledne predavače.

Program je započeo znanstvenim skupom prijepodne, a o prvoj godini i o glagoljskoj tiskari u Kosinju govorio je Ivan Mance, koji će uskoro braniti doktorski rad s temom „Hipoteza o Kosinjskoj tiskari – informacijsko-povijesna analiza“. Glagoljska tiskara u Kosinju vrlo je zanimljiva, a gospodin Mance u vrlo zanimljivu predavanju iznio je spoznaje o kojima malo znamo. Ilustrirajući to, dr. Pajrić naveo je kako je Kosinjsku tiskaru 1483. godine utemeljio Anž Frankopan, a zanimljivo da je on i zaprijetio ugarskom kralju Matijašu Korvinu da će ga ubiti. Naravno, o tome nema ništa u našim udžbenicima, no posrijedi je vrlo zanimljiva osoba. Druga tema bila je Krbavska bitka (1493.), o kojoj je govorio dr. Darko Vitek s Fakulteta hrvatskih studija uz zanimljivo predavanje s puno novih detalja. Predavanje o Stipanu Konzulu Istraninu (1521. – 1568.) održao je Herbert Kasler, a Alojz Jembrih predavanje „O okolnostima tiskanja prve glagoljske Biblije u Urachu na narodnom jeziku“ (1563.).

U sklopu hrvatskih dana u subotu poslijepodne u Hiži Rejpál održano je predstavljanje na kojoj su zainteresirani mogli upoznati knjigu Alojza Jembriha „Tri prijatelja iz Novog Zrina“ na hrvatskom jeziku kao i petnaesti svezak Regionalnih studija dr. Franje Pajrića. Kako bi sve spomenuto saželi, aktualizirali i reflektirali na Hrvate koji danas žive u Šopronu i okolici, povel se rasprava.

Prezentacija kola i programa „Po staza naših starih“

Manifestacija je nastavljena u nedjelju misom na hrvatskom jeziku koju je služio dr. Anton Kolić u crkvi sv. Mihovila, kako je to uobičajeno svake godine.

Događanje je završeno velikom svečanošću na kojoj su se predstavili mališani Čuvarnice „Duga“, Koljnofski tamburaši i plesači koljnofskog Kola te zbor Hrvatskog kluba Šoprona, a održana je i prezentacija kola i programa „Po staza naših starih“. Druženje je nastavljeno uz Jánosa Heinricha i hrvatske *evergreene*.

„Dok nas bude, dotle će biti i Šopronskih hrvatskih dana“, naglasio je dr. Franjo Pajrić, potvrdivši da će se oni organizirati i sljedeće godine.

S. B.

Mališani Čuvarnice „Duga“

Plesači koljnofskog Kola

Koljnofski tamburaši

